

ΠΟΛΥΤΡΟΠΗ ΑΡΜΟΝΙΑ
Β΄ ΤΑΞΗ ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΟ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ
10-5-2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ
Ο.Π. ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: 7
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

A1. α.

α. Ο Μαντίθεος επιχειρεί να εγκωμιάσει τους βουλευτές.

Σωστό: «ἔτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς» Οι βουλευτές, μέσα από τα λόγια του απολογούμενου, σκιαγραφούνται ως εκφραστές του πνεύματος της πολιτείας, υπηρέτες και προστάτες του κοινού συμφέροντος που με τη στάση τους παρακινούν τον πολίτη να ασχοληθεί με τα κοινά.

β. Ο Μαντίθεος αναφέρεται έμμεσα στον θεσμό της δοκιμασίας.

Σωστό: αποκαλώντας τους δικαστές ως κριτές κάνει νύξη στον θεσμό της δοκιμασίας.

γ. Η ανάγκη να διασώσει ο Μαντίθεος την πατρική περιουσία από τον κίνδυνο της δήμευσης τον οδήγησαν στην πρώτη δημόσια αγοράυση.

Σωστό: «ἐγὼ δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἠναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἐμαυτοῦ πραγμάτων δημηγορήσα». Φαίνεται ότι προσωπικοί και οικογενειακοί λόγοι και πιο συγκεκριμένα η ανάγκη να διασώσει την πατρική περιουσία από τον κίνδυνο της δήμευσης τον οδήγησαν στην πρώτη δημόσια αγοράυση.

β. 1) «... διὰ ταῦτα ἄχθομένων μοι»: αναφέρεται στην αιτιολογική πρόταση: «ὄτι νεώτερος ὢν ἐπεχείρησα λέγειν ἐν τῷ δήμῳ»

2) «Ἐτι δὲ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε;»: η δεικτική αντωνυμία τοιούτοις αναφέρεται στους «τὰ τῆς πόλεως πράττοντες»

B1. Ο Μαντίθεος δεν επιθυμεί να ανακαλέσει στη μνήμη του ακροατηρίου όσα είχε ήδη πει ούτε και να μεταγγίσει ή να εμφυσήσει συναισθήματα στους δικαστές. Αυτό που τον απασχολεί στις δύο τελευταίες παραγράφους είναι να παρουσιάσει ως αδικαιολόγητη τη δυσαρέσκεια που αισθάνονταν ορισμένοι απέναντι του για το γεγονός ότι τόλμησε να αγορεύσει παρά το νεαρό της ηλικίας και μ' αυτό τον τρόπο

να αποδυναμώσει οποιαδήποτε κατηγορία θα μπορούσε να διατυπωθεί εναντίον του. Κλείνει, λοιπόν, τον λόγο του με δύο ρητορικές ερωτήσεις, μέσα από τις οποίες επιλέγει να εγκωμιάσει έμμεσα τους δικαστές, συμβάλλοντας έτσι στη δημιουργία ευνοϊκού κλίματος πριν κριθεί η τύχη του.

Με την α' ρητορική ερώτηση «ὥστε ὄρων ὑμᾶς ὑπέρ τῆς πόλεως;» πετυχαίνει:

- α. να προκαλέσει το ενδιαφέρον και την προσοχή των ακροατών
- β. να παρουσιάσει τους πάντες διακατεχόμενους από τη φιλοδοξία ενασχόλησης με τα δημόσια πράγματα
- γ. να αποδώσει την προσωπική του φιλοδοξία ενασχόλησης με τα δημόσια πράγματα στα αξιολογικά κριτήρια των Αθηναίων, σύμφωνα με τα οποία μόνο οι ασχολούμενοι με τα κοινά ήταν αξιόλογοι πολίτες.

Ο ρήτορας, λοιπόν, παρουσιάζει τους βουλευτές ως εκφραστές του πνεύματος της πολιτείας, υπηρέτες και προστάτες του κοινού συμφέροντος που με τη στάση τους επηρεάζουν αναπόφευκτα τις επιλογές των πολιτών και τους παρακινούν να ασχοληθούν με τα ζητήματα της πόλεως. Εγκωμιάζει τους δικαστές και συμβάλλει στη δημιουργία μιας θετικής τελευταίας εντύπωσης.

Η β' ρητορική ερώτηση «ἔτι δέ τί ἂν τοῖς τοιούτοις ἄχθοισθε; οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταί εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς», αποτελεί τη ληκτική δήλωση του αγορητή και ισοδυναμεί με έντονη άρνηση, την οποία και αιτιολογεί. Τους λέει ότι δεν υπάρχει λόγος να δυσανασχετούν με τέτοιους πολίτες, τους οποίους οι ίδιοι παρακίνησαν με τη στάση τους να ασχοληθούν με τα κοινά. Διότι αυτοί τους κρίνουν με τη δοκιμασία και όχι άλλοι.

B2.

Παρατηρώντας τις δύο τελευταίες παραγράφους του Υπέρ Μαντιθέου λόγου διαπιστώνουμε ότι δεν περιέχουν τα χαρακτηριστικά του επίλογου, δηλαδή την παθοποιία, την ανάμνηση και την προτροπή. Αυτό αποδεικνύεται από την απροθυμία του Μαντίθεου αφενός να καταστήσει τους βουλευτές ευνοϊκούς για τον εαυτό του και δυσμενείς για τους αντιπάλους και αφετέρου να συγκινήσει τους δικαστές. Υποθέτουμε ότι μια ανακεφαλαίωση σε έναν σχετικά σύντομο λόγο θα ήταν περιττή, ίσως και κουραστική. Ο αγορητής ενδιαφέρεται να παρουσιάσει ως

αδικαιολόγητη τη δυσaráσκεια που αισθάνονταν ορισμένοι απέναντι του για το γεγονός ότι τόλμησε να αγορεύσει παρά το νεαρό της ηλικίας και μ' αυτό τον τρόπο να αποδυναμώσει οποιαδήποτε κατηγορία θα μπορούσε να διατυπωθεί εναντίον του. Οι νέοι απέφευγαν για λόγους ευγενείας να λάβουν πρώτοι τον λόγο, ωστόσο το προνόμιο της ηλικίας των αγορητών είχε προ πολλού καταργηθεί και όλοι οι πολίτες από είκοσι χρόνων και άνω μπορούσαν να μιλήσουν.

Ο Μαντίθεος επιλέγει να τονίσει τους λόγους που τον οδήγησαν στην αγόρευση, δηλαδή την ανάγκη για υπεράσπιση της πατρικής περιουσίας (ἐγώ τὰ μὲν πρῶτον ἤναγκάσθην ὑπὲρ τῶν ἑμαυτοῦ δημηγορῆσαι) και στην επιθυμία ενασχόλησης με τα κοινά η οποία εκπορευόταν από την πατρογονική παράδοση (ἅμα μὲν τῶν προγόνων ἐνθυμούμενος, ὅτι οὐδὲν πέπαυνται τὰ τῆς πόλεως πράττοντες) αλλά και από την εκτίμηση που απολάμβαναν όσοι ασχολούνταν με τα κοινά και η καταξίωση τους στη συνείδηση των συμπολιτών τους (ἅμα δὲ ὑμᾶς ὀρῶν (τὰ γὰρ ἀληθῆ χρῆ λέγειν) τοὺς τοιοῦτους μόνους ἀξίους νομίζοντας εἶναι). Κλείνει δε τον λόγο του με δύο ρητορικές ερωτήσεις «ὥστε ὀρῶν ὑμᾶς ὑπὲρ τῆς πόλεως;» και «ἔτι δέ τί ἂν τοῖς τοιοῦτοις ἄχθοισθε; οὐ γὰρ ἕτεροι περὶ αὐτῶν κριταὶ εἰσιν, ἀλλ' ὑμεῖς», μέσα από τις οποίες αφενός εγκωμιάζει τους δικαστές και συμβάλλει στη δημιουργία μιας θετικής τελευταίας εντύπωσης και αφετέρου τους προτρέπει να μην δυσαναασχετούν με τέτοιους πολίτες, τους οποίους οι ίδιοι παρακίνησαν με τη στάση τους να ασχοληθούν με τα κοινά, διότι αυτοί τους κρίνουν με τη δοκιμασία και όχι άλλοι.

Ωστόσο, στο παράλληλο κείμενο που αποτελεί τον επίλογο από τον Ὑπὲρ Ἄδυνατου λόγο διαπιστώνουμε πως οι παραδοσιακοί σκοποί του επιλόγου υπηρετούνται. Βλέπουμε ξεκάθαρη προτροπή του αγορητή (*ψηφίστε για μένα όπως οι προηγούμενες βουλές*), καθώς και ανάμνηση ὁσων ἔχει ἤδη αναφέρει (*Θυμηθεῖτε ὅτι οὔτε χρήματα διαχειρίστηκα και προβαίνω σε απολογισμό για τη διάθεσή τους, οὔτε ανέλαβα κάποιο αξίωμα και τώρα λογοδοτώ γι' αυτό, μιλάω μόνο για έναν οβολό*), αλλά και παθοποιία αφού αναφέρει πως αν αποφασίσουν ευμενώς για τον ίδιο θα τους χρωστά ευγνωμοσύνη (*θα σας είμαι ευγνώμων*) και τους μεταγγίζει το αίσθημα της αδικίας που βιώνει εξαιτίας της αναίτιας κατηγορίας εις βάρος του. Παράλληλα, οι δικαστές νιώθουν οργή για τον κατηγορο του Ἀδύνατου, αφού όπως ο ίδιος

αναφέρει «και αυτός ...στρέφεται εναντίον ανθρώπων που δεν έχουν τη δύναμη που έχει ο ίδιος».

Συμπερασματικά, οι επίλογοι των δύο λόγων ακολουθούν διαφορετική δομή, στοιχείο που επιβεβαιώνει τη ρητορική δεινότητα του Λυσία ο οποίος σε κάθε περίπτωση διαμόρφωνε τον κατάλληλο λόγο χωρίς να υπηρετεί τυφλά νόρμες και να επαναλαμβάνεται.

B3.

1. Σφοδρή κριτική στη ρητορική άσκησε ο Πλάτων.
2. Το κυριότερο δικαστήριο της κλασικής Αθήνας ήταν η Ηλιαία ενώ το αρχαιότερο ήταν ο Άρειος Πάγος.
3. Τα ιστορικά παραδείγματα ανήκουν στις έντεχνες πίστεις.
4. Βραχυλογικοί συλλογισμοί είναι τα ενθυμήματα.
5. Στα γοργία σχήματα ανήκουν οι παρηγήσεις.
6. Μετά τις αγορεύσεις των συμβουλευτικών ρητορικών λόγων, οι Αθηναίοι αποφάσιζαν ψηφίζοντας συνήθως με χειροτονία.
7. Στο προοίμιο του ρητορικού λόγου ο ρήτορας ενημερώνει τον ακροατή επί του θέματος και προσπαθεί να εξασφαλίσει την προσοχή και την εύνοιά του. Μετά το προοίμιο συνήθως ακολουθεί η πρόθεσις σύντομη δηλαδή έκθεση του θέματος.

B4.

- α. Ο σεισμός έγινε αισθητός (ήσθόμην) στο κέντρο της Αθήνας.
- β. Το νέο επαγγελματικό του εγχείρημα (έπεχείρησα) στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία.
- γ. Είναι σημαντικό να μην διαμορφώνουμε δογματικές (δοκῶ) αντιλήψεις αλλά να είμαστε δεκτικοί στις απόψεις των άλλων.
- δ. Οι Κύκλωπες ήταν μυθικά μονόφθαλμα (ὀρῶν) πλάσματα.
- ε. Η γλωσσική ένδεια (δέοντος) αποτελεί πάντα κρίσιμο ζήτημα προς επίλυση.
- στ. Οι όροι του δανείου χαρακτηρίστηκαν επαχθείς (ἄχθοισθε) εφόσον απαιτούσαν την υποθήκευση τουλάχιστον δύο ακινήτων.
- ζ. Ο διάλογος αποτελεί το θεμέλιο (διατεθῆναι) της δημοκρατίας.

η. Είναι σημαντικό να εμπιστευόμαστε τα μυστικά μας σε εχέμυθους (έχοντας) ανθρώπους.

θ. Οι διαπραγματεύσεις (πράττειν) του Υπουργού Οικονομικών με τους εκπροσώπους του ΔΝΤ οδηγήθηκαν σε αδιέξοδο.

ι. Οι ιθαγενείς (προγόνων) πληθυσμοί της Αμερικής είναι οι άνθρωποι που κατοικούσαν στην αμερικάνικη ήπειρο πριν την ανακάλυψη και κατάκτησή της από τους Ευρωπαίους.

Γ1.

Λένε ότι ο λαός προτίμησε να συνεισφέρει και αυτός και να έχει μερίδιο στη δαπάνη, ώστε να μην αθετήσει τίποτα από αυτά που είχαν συμφωνηθεί. Πώς λοιπόν δεν είναι φοβερό πράγμα, άνδρες Αθηναίοι, που τότε μεν για να μην φανείτε αναξιόπιστοι, θελήσατε να συνεισφέρετε χρήματα για εκείνους που σας είχαν αδικήσει, τώρα όμως, αν και είναι δυνατόν σε εσάς να κάνετε στους ευεργέτες σας χωρίς καμία δαπάνη ό,τι είναι δίκαιο, αν ακυρώσετε τον νόμο, θα προτιμήσετε να φανείτε αναξιόπιστοι; Εγώ βεβαία δεν το θεωρώ σωστό. Τον χαρακτήρα λοιπόν της πόλης, άνδρες Αθηναίοι, και από πολλά άλλα και από όσα είπα, μπορεί να δει κανείς ότι είναι τέτοιος, ειλικρινής δηλαδή και έντιμος, και ότι δεν εξετάζει αυτό που τη συμφέρει περισσότερο οικονομικά αλλά τι είναι ωραίο για να το κάνει.

Γ2.

Ο Δημοσθένης θεωρεί ότι ο νόμος που πρότεινε ο Λεπτίνης περί κατάργησης των προνομίων που απολάμβαναν οι ευεργέτες της πόλης ήταν αντίθετος προς το ήθος της αθηναϊκής πολιτείας (οὐδ' ἐστὶν ὄλως, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῦ ἥθους τοῦ ὑμετέρου κύριον ποιῆσαι τοιοῦτον νόμον). Η άποψη του ρήτορα είναι ότι η πόλη έχει συμπεριφερθεί γενικά με ειλικρίνεια και εντιμότητα (Τὸ μὲν τοίνυν τῆς πόλεως ἥθος καὶ ἐπ' ἄλλων πολλῶν καὶ ἐφ' ὧν εἶπον ἴδοι τις ἂν τοιοῦτον, ἀψευδὲς καὶ χρηστόν,) και ότι εκείνο που πάντα εξέταζε και σύμφωνα με το οποίο λάμβανε τις όποιες αποφάσεις δεν ήταν αυτό που την συνέφερε ή θα την ωφελούσε οικονομικά αλλά αυτό που ή ίδια θεωρούσε σωστό (οὐ τὸ λυσιτελέστατον πρὸς ἀργύριον σκοποῦν, ἀλλὰ τί καὶ καλὸν πρᾶξιαι). Την άποφή του αυτή την τεκμηριώνει με ένα

ιστορικό παράδειγμα. Όταν αποκαταστάθηκαν τα πράγματα στην Αθήνα μετά την πτώση του καθεστώτος των Τριάκοντα τυράννων, ζητήθηκε από τους Αθηναίους να επιστρέψουν στους Λακεδαιμονίους τα χρήματα που είχαν δανειστεί οι Τύραννοι από αυτούς για να πολεμήσουν τους δημοκρατικούς που είχαν συγκεντρωθεί στον Πειραιά(χρήμαθ' οί τριάκοντα δανείσασθαι παρὰ Λακεδαιμονίων ἐπὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ). Τότε λοιπόν, αν και πολλοί ήταν αυτοί που θεωρούσαν σωστό να δώσουν τα χρήματα αυτοί που τα είχαν δανεισθεί, ο λαός προτίμησε να συμμετέχει στη δαπάνη και να συνεισφέρει και αυτός (φασὶ τὸν δῆμον ἐλέσθαι συνεισενεγκεῖν αὐτὸν καὶ μετασχεῖν τῆς δαπάνης) ως ένδειξη ομόνοιας, αλλά και γιατί δεν θεωρούσε ορθό να φανεί αναξιόπιστος παραβιάζοντας αυτά τα οποία είχαν συμφωνηθεί (ὥστε μὴ λῦσαι τῶν ὠμολογημένων μηδέν). Το γεγονός ότι προτίμησαν οι Αθηναίοι να δώσουν χρήματα για ανθρώπους που στο παρελθόν τους είχαν βλάψει τα μέγιστα για να μην φανούν αναξιόπιστοι, δείχνει την ανωτερότητά , την εντιμότητα , τη γενναιοδωρία και την ανιδιοτέλεια τους.

Γ3.α. ἐλέσθαι: αἰρήσεσθαι

συνεισενεγκεῖν: συνεισοίσειν

μετασχεῖν: μεθέξειν/μετασχήσειν

Γ3.β. δεῖξον, ἀξίου

Γ3.γ. τοῖς βραχέσι

τοῦ Πειραιέως/τοῦ Πειραιῶς

ᾧ πρεσβευτά

μάλα

τινά /ᾅττα

Γ4.α.

ποιῆσαι : τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο στο απρόσωπο ρήμα (ἴδιον) ἐστίν

δανείσασθαι : ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο λεκτικό ρήμα λέγονται

διαλῦσαι : τελικό απαρέμφατο, επεξήγηση στη δεικτική αντωνυμία τοῦτο

μή λῦσαι: τελικό απαρέμφατο σε θέση ρήματος στη δευτερεύουσα συμπερασματική πρόταση «ὥστε μή λῦσαι τῶν ὠμολογημένων μηδέν»

Γ4.β.

εἰ τότε μὲν τοῖς ἡδίκηκόσιν ὑμᾶς ὑπὲρ τοῦ μή ψεύσασθαι τὰ χρήματ' εἰσφέρειν

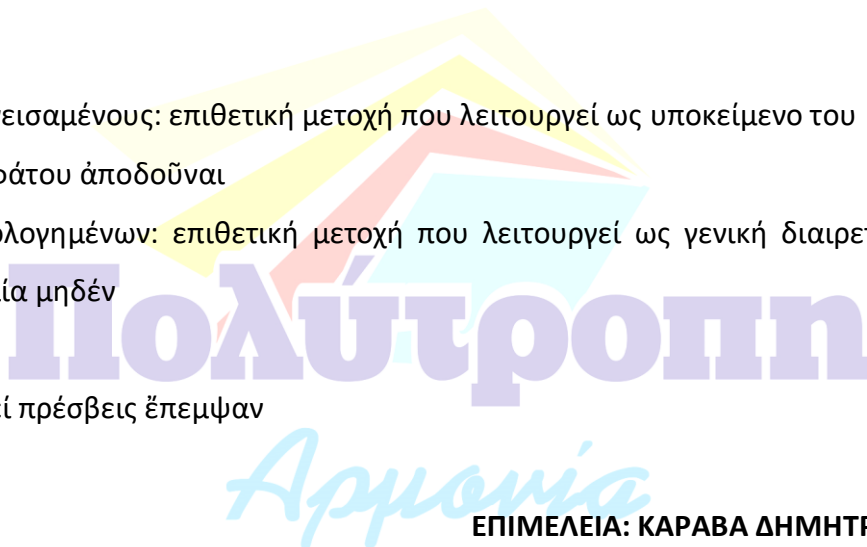
ἠθελήσατε : Δευτερεύουσα αιτιολογική πρόταση που δηλώνει αίτιο υποθετικό και αβέβαιο, λειτουργεί ως υποκείμενο στην απρόσωπη έκφραση δεινόν (ἐστὶ)

Γ4.γ.

τούς δανεισαμένους: επιθετική μετοχή που λειτουργεί ως υποκείμενο του απαρεμφάτου ἀποδοῦναι

τῶν ὠμολογημένων: επιθετική μετοχή που λειτουργεί ως γενική διαιρετική στην αντωνυμία μηδέν

Γ4.δ. ἐπεὶ πρέσβεις ἔπεμψαν

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΚΑΡΑΒΑ ΔΗΜΗΤΡΑ

ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ